

Nr 1884

av herr Andersson i Örebro

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 128 med förslag till förordning om skatt på spel, m. m.

Under det senaste decenniet har spel med automater, s. k. enarmade banditer, fått en skrämmande utveckling i vårt land. Från att tidigare varit ett tämligen oskyldigt förströelsespel med låga insatser och vinster i folkparker och på nöjesfält har det nu i många avseenden utvecklats till ett äventyrligt spel. Illegala spelklubbar, s. k. spelhålor, har etablerat sig på de flesta orter, och det bedrivs ett kvalificerat hasardspel med pengar. Samtidigt finns i dag charmade banditer uppställda i de mest skiftande affärslokaler där spel pågår utan att verksamheten i övrigt fyller de krav som lotteriförordningens 1 § och 2 § föreskriver. Mycket stora belopp omsätts dagligen.

Utvecklingen med spel på enarmade banditer har i stort sett kunnat fortgå ostört, och förtjänsterna för dem som driver verksamheten har varit stora. Utländska intressen inom hasardindustrin har med denna amerikanska spelform etablerat sig allt starkare i vårt land. SCB:s importstatistik och dessa företags årsomsättning ger klart belägg för detta. Samhället har förlorat kontrollen över spelverksamheten, och polismyndigheterna, som har åtskillig vetskap om förhållandet, har på grund av bristande resurser och en otidsenlig lagstiftning haft begränsad möjlighet att effektivt stoppa verksamheten.

Förekomsten av spel med enarmade banditer har fått mindre önskvärda konsekvenser. För många har denna spelform börjat som en oskyldig förströelse som sedan övergått till en spelmani med stora sociala skadeverkningar som följd. Enskilda profitörers anordnande av spel har i sådana fall lett till att de sociala myndigheterna fått ingripa för att rädda familjens försörjning.

I den allmänna debatten har spelverksamheten med enarmade banditer väckt berättigad uppmärksamhet. I riksdagen har vid flera tillfällen motioner och interpellationer väckts i syfte att kraftigt begränsa eller helt förbjuda denna form av spelverksamhet. Senast vid höstriksdagen 1971 beslöt riksdagen om införandet av tillståndstvång för anordnande av spel med automater (NU 1971:52).

I propositionen föreslås att spel med mynt eller polletter på mekaniska eller elektroniska apparater skall få anordnas efter tillstånd av polismyndighet, om förutsättningen i föreslagen lotteriförordning 1 § och 2 § uppfylls, samt att en licensavgift på 500 kronor per månad införs på varje spelautomat.

Den föreslagna beskattningen med tillståndstvång synes vara lägnad att motverka missförhållandet i vad gäller gränsdragningen mellan lagligt och

illegalt spel. Emellertid måste konstateras att förslaget i propositionen innebär ett frångående av den princip som förut varit rådande i vårt land, nämligen att spel (lotterier, tombolor etc.) inte bör bedrivas med enskilt vinstintresse som syfte, en uppfattning som också kom till uttryck i Folkförörelsernas lotteriförörelses remissvar över 1969 års punktskatteutredning Skatt på spel. Även om de föreslagna åtgärderna med beskattning och tillståndstvång skulle medföra en bättre överblick över nu okontrollerade spelformer och de stötande hasardmomenten, så leder införandet av mynt i stället för polletter samt höjda insatser tvärtom till ett ökat hasardmoment, vilket är stötande från social synpunkt.

Man kan befara att den föreslagna beskattningen kommer att drabba de seriöst arbetande ideella föreningar och folkparker, vilkas avkastning uteslutande används för allmännyttiga ändamål. Sådana farhågor ger Folkparkernas centralorganisation uttryck för i sitt remissvar över 1969 års punktskatteutredning. Effekten av en beskattning blir sannolikt att ett flertal folkparker avvecklar eller begränsar automatspel.

Lotteriutredningen (SOU 1970:52) redovisar samma uppfattning, (s. 74):

”— det måste även beaktas att svårigheter kan uppstå för lotterier med ideella ändamål att hävda sig på lotterimarknaden. Riskerna torde i hög grad öka, om utbetalning av penningvinster skulle tillåtas. Utredningen anser sig därför böra bestämt avstyrka att i detta hänseende någon ändring görs i den ordning som nu gäller — —.”

Enligt propositionen beräknas statsverket genom beskattning och legalisering av spel på s. k. enarmade banditer tillföras 25 miljoner kronor årligen. Det är helt otillfredsställande från social synpunkt att lösa ett spelproblem, som har tillskapats och fått fast mark och som medför icke önskade konsekvenser för den enskilde och samhället, på det sättet att det legaliseras och accepteras genom en beskattning. Liknande synpunkter framförs av lotteriutredningen (s. 75):

”— — enligt utredningens mening finns risk för att ökning av sociala missförhållanden kan bli följden av ett legaliserat automatspel, som får bedrivas i större omfattning.” Utredningen vänder sig också bestämt mot att automatspel skall användas bl. a. i syfte att möjliggöra skatteinkomster eller skaffa medel till ideella ändamål.

Det synes därför vara angeläget att lotteriutredningens förslag, som klarare än propositionen slår vakt om den nu rådande principen att spel med enskilt vinstintresse som syfte inte bör bedrivas i vårt land, snarast föreläggas riksdagen för behandling. Utredningens förslag tillgodoser också syftet att få ökad insyn och begränsning av automatspelet utan att seriöst arbetande ideella föreningar och folkparker negativt drabbas. Utredningens förslag beträffande övervakning, kontroll och skärpta förverkanderegler torde i allt väsentligt medverka till att den illegala spelmarknaden upphör.

En legalisering och ett accepterande av s. k. enarmade banditer, som föreslås i propositionen, innebär ett misstroende mot samhället i sig självt. Även om trenden på den samhälleliga eftergiften gjort att

hasardspelet – the gambling – förlorat sin chockverkan och av vissa accepterats, borde vårt sociala värdeomedvetande säga stopp för ”banditen”. Inkomster för statskassan borde inte vara vägledande för att parera intåget av den nordamerikanska spelkulturen i Sverige.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen avslår propositionen 1972:128 i den del som avser spelautomater,
2. att riksdagen utan dröjsmål föreläggs förslag i enlighet med lotteriutredningens betänkande (SOU 1970:52).

Stockholm den 21 november 1972

SVEN G. ANDERSSON (fp)

i Örebro